

Talat Ulusoy: 15 Temmuz Bayramı Kutlu Olsun!

Posted on 20/07/2017

Temmuz ayı Osmanlı-Türk tarihinde pek önemli iki olayı barındırır. Birincisi, 11 Temmuz 1324 (24 Temmuz 1908) günü, yani Abdülhamit tarafından 1876'da geçici bir süre (otuz iki sene) rafa kaldırılan Kanun-u Esasi'nin (Anayasa'nın) yeniden yürürlüğe konulduğu gündür.

Gerçi İttihatçılar bu günü kabul etmez, onlar için "Hürriyet, Adalet, Müsavat devriminin kutlanacağı gün 10 Temmuz'dur (23 Temmuz)". Çünkü o gün Selanik ve Manastır'daki zabitler ayaklanmış, "Meşrutiyet" ilan etmişlerdir!

Abdülhamit Anayasa'yı yürürlüğe koymasa ne olurdu? Büyük ihtimalle ayaklanan zabitler orduyu "Hareket Ordusu" olarak İstanbul'a yürütür, Abdülhamit'i tahttan indirirlerdi. O gün bayram olurdu.

27 Haziran 1909'da, Selanik ve Manastır ayaklanmalarının olduğu 23 Temmuz 1909 tarihi "Milli Bayram" ilan ettirilir. Ettirilir diyorum, çünkü 24 Temmuz olmalı diyenler az değildir. Mesela Baha Tevfik, 7 (20) Ağustos 1908'de İzmir'de çıkarmaya başladığı gazetesine "11 (24) Temmuz" adını vermiştir. "Gazetemizin Mesleği" başlığıyla kaleme aldığı çıkış yazısına şu cümleyle başlar: "Gazetemizin ismi "11 Temmuz"dur. Bu mübarek, bu mukaddes tarih, bir milletin tarihinde büyük bir değeri hâiz olan vak'a (sahip olan olay) aliyülala bid (en yüksek onurlu olgunlukla) tekrar edilmeli, tevkir ve tebcil olunmalıdır (saygıyla anılmalı ve yüceltilmelidir)."

Baha Tevfik, kısa ömrüne sığdırdığı yazı ve çeviriler, çıkardığı gazete ve dergilerle gerçekte "özgürlük, adalet ve eşitlik" yanlısı olduğuna şüphe bırakmamıştır. Peki, Selanikli ve

Manastırlı İttihatçı zabıtların ve peşlerinden giden sivillerin derdi geçekten “Hürriyet, Adalet ve Müsavat” mıdır?

Niyetlerini bilemeyiz, ama daha sonra yaptıkları hiç de öyle olmadığını gösterir: 1912 Sopalı Seçimleri, milleti harbe sürüklemeleri ve Ermeni Soykırımını sayısız suçlarının en belli başlılarıdır.

İttihatçılar Sopalı Seçim’den sonra ülkeyi kesintisiz “Olağanüstü Hal” ile yönetmiştir. Gerekçe: Osmanlı toprakları iç ve dış düşmanların tehdidi altındadır! İlk anayasalı hayatımızdan bu yana bu ülkede olağan hal istisna ve olağanüstü hal olağandır! Bu İttihatçı gelenek “devlette süreklilik” prensibinin en belirgin özelliği olarak gösterilebilir.

Olağanlaşmış olağanüstü haller, yani yüz yıllık geçmişimiz, iktidarların şaşılacak ölçüde benzer uygulama kalıpları içinde yaşanmıştır. Mesela İttihatçılar, Sopalı Seçim ile iktidara iyice yerleştikten dört ay kadar sonra, 7 (20) Haziran günü Meclis-i Mebusan’a bir yasa tasarısı değişikliği indirirler. Tasarı “İçtima (toplantı) Kanunu’nun dokuzuncu maddesinin tadili (değiştirilmesi)” hakkındadır. Sadeleştirilmiş ve özetlenmiş hali ile şöyle başlar ve biter: “Açık yerlerde olacak toplantıları, memleketin huzur ve sükûnunu korumak amacıyla Hükümet yasaklayabilir... Bu yasanın uygulamasında İçişleri Bakanlığı yetkilidir.”

Ne denli köklü bir “devlet geleneği”miz olduğu açık değil mi? Yüz yıldır içinde yaşanan “Özgürlük, Adalet, Eşitlik” ve “Demokrasi” ortamında, muktedirler bıkmadan, hep “toplantı ve gösteri”yi kısıtlamak için uğraşırlar! “Şu toplum olmasa memleketi ne güzel idare ederdim” anlayışıdır bu.

Yasa değişikliğinde, kolluk kuvvetlerinin “izinsiz” toplananlara karşı, uyarı yapmaksızın silah kullanması vardır. Bu öneri tartışılırken, muhalif mebuslardan, Artin Boşgezenyan (Halep) ve Karabet Paşayan Efendi (Sivas) gibi karşı çıkanlar olur. Ama bir muhalif mebus vardır ki, bugün de tanık olduğumuz olayların bir benzerini buluruz konuşmasında. Kayseri mebusu

(milletvekili) Ali Galip Bey'dir söz alıp konuşan. Özetleyerek ve sadeleştirerek tutanaktan izleyelim:

“Ali Galip Bey: ... (Bu öneriyle) birçok masumların da suçlular arasına karıştırılması sonucu doğuyor. Halbuki yasada en çok dikkate alınacak şey, suçlunun cezalandırılmasından çok suçsuzun kurtarılmasıdır. Bin suçlunun cezalandırılmasındansa bir suçsuzun kurtarılması daha iyidir...

Salondan lâf atılır: (Suçlu ile suçsuzun karıştırılmasına...) bir örnek gösterebilir misiniz?

Ali Galip Bey (Devamla) — Bir örnek mi istiyorsunuz? İşte bendeniz; fakat rica ederim söyletmeyin (Söyle ve söyleme sesleri). Arzu ederseniz söyleyeyim. Söylemeyi arzu etmezdim; fakat kısacak söyleyeyim... Bendenizin hiç sebepsiz kapılarım kırıldı, evime girildi. 25 Jandarma süngü takmış, 15 polis ellerinde silahlar, başlarında komiser, kapımın önüne geldiler,.. evimin etrafını kuşattılar. (Ne vakit? sesleri)...

Mehmet Tecfik Efendi (Kengırı) — Galip Bey! Sen Hükümetin resmen koyduğu yasağa uymadın yasa çiğneyen hallerde bulundun. Hükümete saldırtmak için halkı kışkırttın, memleketi, adetâ bir kan deryasına koymak istedin. Hükümet seni bu halde bıraktığından dolayı kusurludur...

Ali Galip Bey (Devamla) — Eğer ben böyle bir şey yapmış olsaydım Hükümet bendenizi cezalandırırdı. Beni Sıkıyönetim Mahkemesine gönderdiler. Halbuki hiçbir soru sormadılar ve tarafımdan hiçbir suç işlenmediği ortaya çıktı... Benim evime silahlı 40 kişi girdi... Demek istiyorum ki, işte böyle bir hasarın, bir zararın giderilmesi imkansızdır... Bir çok örnek vardır, her tarafta da böyle olmuştur. Bendeniz diyorum ki zararı giderilemez, tazmin edilemez bir hasarın olmaması için bundan etkilenen halk toplanıp, bunu önlemeye çalışmakta haklıdır ve bu gibi toplantılar cezalandırılmamalıdır.”

İşte böyle, çiçeği burnunda Meşrutiyet'te hükümetin emriyle milletvekilinin evi basılıyor! Ya bugün?

Şimdi, girişte sözü geçen “milli bayram” 1935 yılına kadar kutlanır! Birinin kafasına dank etmiş, “Tek Adam ve Tek Parti” rejiminde “özgürlük, adalet, eşitlik” bayramı kutlamak gülünç olmuyor mu, demiş olmalı ki, o yıl mayıs ayında, bu bayram kaldırılır.

Temmuz ayındaki ikinci önemli olay, 15 Temmuz darbe girişiminin önlenmesidir. Darbeciler başarılı olsalardı, ülke koyu bir dikta karanlığına gömülecekti. Dünyada diktalara, dikta girişimlerine karşı bütün başarılar demokrasi ile taçlandırılır. Biz ise “demokrasi” beklerken evdeki bulgurdan da olduk gibi, bir yıldır “olağanüstü hal” ile yönetiliyoruz. Malum “iç ve dış düşmanlar” yüzünden!

Bu yıldan başlayarak 15 Temmuz “Demokrasi ve Milli Birlik Bayramı” olarak kutlanıyor, kutlanacak. Eğer “demokrasi” gibi farklılıkların varlık ve hayat hakkını içeren bir kavramla, “milli birlik” gibi “tek düşünce” etrafında birleşmeyi ifade eden kavram yan yana gelebiliyorsa, o tacın takılması arzu edilmiyor demektir.

İttihat Terakki ve tek parti diktatörlüğünün “olağanüstü hal”i altında 1935'e kadar yirmi altı yıl kutlanan “Hürriyet, Adalet, Müsavat” bayramı gibi, “demokrasi” bayramını da ne zaman biteceği belirsiz “olağanüstü hal” koşullarında kutluyoruz! Haydi “gülünç” demeyeyim ağlanacak halimize ama biraz “düşündürücü” olmuyor mu?

Kaynak: birikimdergisi.com